

ca. 30 cm. Siden vi fikk denne spaden har ingen av våre arbeidere villet bruke den gamle typen fra 30-årene. Med den nye spadetypen tar en vant kar godt og vel 200 m renne pr. 8-timers dag.

BRENNTORVPRODUKSJONEN I 1953.

Av konsulent Ole Lie.

Det er også i år — som vanlig — samlet inn oppgaver over årets produksjon av brenntorv fra samtlige landets fylker. I de fleste tilfeller er det fylkesforsyningsnemndene som har gitt oss oppgavene. Fylkesforsyningsnemndene har igjen — som oftest — hentet sine oppgaver fra de torvproduserende kommuner. For Rogaland og Hordaland fylkers vedkommende har Myrselskapet fått oppgavene direkte fra de herreder som produserer torv. Når det gjelder Finnmark fylke, hvor den vesentligste del av torvstikkingen foregår på statsgrunn, er det statens torvmester som har gitt oss oppgavene. Han bygger sine tall på innhentede opplysninger fra de i alt 61 torvtilsynsmenn som virker i fylket. Den torvstikking som foregår på privat grunn i dette fylket er skjønnsmessig angitt av torvmesteren. Endelig er det for maskintorva og torvbrikkettenes vedkommende hentet inn oppgaver direkte fra hvert enkelt anlegg.

Brenntorvproduksjonen har i år, som det vil gå fram av tabell 1, gått betydelig tilbake i forhold til foregående år. Det er nedgang både for den maskinmessige produksjon (salgsproduksjonen) og stikk-

torvproduksjonen. Når det gjelder salgsproduksjonen så skyldes vel tilbakegangen i første rekke at staten tok bort subsidieordningen for torv og ved. Det har nemlig i tidligere år vært gitt et statsbidrag, stort kr. 8,00 pr. m³ til nedsettelse av salgsprisen på torv som nyttes til husoppvarming. Videre kan en vel skyldes noe på at vedtaket om å stille statsgaranti for avsetningen kom svært sent, nemlig først den 10. juli,*) dvs. henimot slutten av den normale produksjonssesong. Det gjorde også sitt at den garanterte pris ble så lav (kr. 28,80 pr. m³ maskintorv) at de fleste produsenter ville få tap på produksjonen, om de hadde blitt nødt til å overlevere torva til statsgarantien. Endelig må nevnes de vanskelige avsetningsforhold for fjorårets torv-beholdninger. Flere anlegg hadde i vår atskillig torv stående på myrene. Værforholdene var også i år meget ugunstige på Østlandet, hvor storparten av den maskinmessige produksjon foregår. Dette gjorde at de få anleggene som var satt i gang stanset driften tidligere enn vanlig.

Når det gjelder stikkertorvproduksjonen, blir det opplyst at bedre forsyninger av annet brensel samt elektrisk kraft, har minsket interessen for stikking av torv. Det opplyses bl. a. fra flere herreder i Rogaland og Hordaland at tilkobling til det elektriske kraftnett for deler av herredene har gjort befolkningen mindre avhengig av torvbrensel. Videre opplyses som årsak for nedgangen i brenntorvproduksjonen at de sentrale myrfelter er uttømt for nyttbar torv, og at folk finner det ulønnsomt å stikke torv på mindre sentrale felter. Noen steder er årsaken at det rett og slett ikke finnes flere nyttbare torvmyrer innen herredet. En vesentlig grunn som også bør nevnes, er at folk tjener pengene lettere med annet arbeid og derfor ikke finner at det lønner seg å bruke tid til torvstikking. Reduksjonen i brenselprisene for øvrig, f. eks. på ved, kull og koks, har sikkert også virket i samme retning.

Opgaver over brenntorvproduksjonen er gitt fylkesvis og samlet for hele landet i tabell 1. Rubrikk 1 angir fylkenes navn og rubrikk 2 den normale brenntorvproduksjon for de enkelte fylkers vedkommende, og samlet for hele landet. Den såkalte normalproduksjon refererer seg til et vanlig driftsår før siste krig. Rubrikk 3 viser størrelsen av den normale maskintorvproduksjon. Det var bare noen få fylker som vanligvis hadde produksjon av maskintorv i mellomkrigsårene. Hovedparten av produksjonen foregikk nemlig da i Hedmarksalmenningene, hvor det ble tilvirket en del brenntorv for å dekke brenselbehovet hos de bruksberettigede i almenningene.

Rubrikkene 4 og 5 viser henholdsvis den totale brenntorvproduksjon og den maskinmessige produksjon av brenntorv i 1953. Årets brenntorvproduksjon i forhold til såkalt normal produksjon og i for-

*) Kfr. Medd. fra Det norske myrselskap 1953, hefte 4, side 135.

Tabell 1. Fylkesvise oppgaver over brenntorvproduksjonen i 1953.

Fylke	Beregnet normal brenntorvproduksjon		Brenntorvproduksjon i 1953		Brenntorvproduksjon i forhold til:		Antall maskintorvanlegg i drift		
	I alt m ³	Herav maskintorv m ³	I alt m ³	Herav maskintorv m ³	Normalproduksjon m ³	Fjorårets produksjon m ³	1943	1952	1953
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Østfold	—	—	6.290	6.290 ¹⁾	+	÷	5	4	4
Akershus	—	—	1.000	1.000	+	—	5	1	2
Hedmark	18.000	18.000	1.860	1.860	÷	÷	23	6	3
Oppland	1.500	1.200	—	—	÷	÷	13	2	—
Buskerud	500	400	1.500	1.500	+	÷	4	1	1
Vestfold	—	—	—	—	—	÷	3	2	—
Telemark	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aust-Agder	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vest-Agder	2.000	—	1.000	—	÷	÷	—	—	—
Rogaland	150.000	1.000	51.150	650	÷	÷	23	6	3
Hordaland	130.000	—	33.800	—	÷	÷	2	—	—
Sogn og Fjordane	50.000	—	35.000	—	÷	—	—	—	—
Møre og Romsdal	165.000	—	60.650	—	÷	÷	1	—	—
Sør-Trøndelag	245.000	—	171.500	—	÷	÷	1	—	—
Nord-Trøndelag	55.000	—	50.000	—	÷	+	—	—	—
Nordland	380.000	—	323.300	300	÷	÷	—	—	1
Troms	167.000	—	40.000	—	÷	÷	—	—	—
Finnmark	97.700	—	69.050	—	÷	+	—	—	—
I alt for riket	1.461.700	20.600	846.100	11.600	÷	÷	81	22	14

1) Inklusive torvbriketter omregnet etter 3 m³ pr. tonn briketter.

hold til foregående år, er angitt i rubrikkene 6 og 7. En vil se av tabellen at det — som nevnt foran — er tilbakegang i brenntorvproduksjonen. Årets totale produksjon utgjør 846.100 m³ eller ca. 58 % av normal produksjon. Fra foregående år er det en tilbakegang på 265.750 m³. Bare i 2 av landets fylker er det fremgang i produksjonen fra foregående år, mens det i de øvrige fylker som har hatt produksjon, til dels er stor tilbakegang. Årsakene til denne tilbakegang er omtalt foran.

Produksjonen av maskintorv og torvbriketter, som m. a. o. utgjør salgsproduksjonen av brenntorv, har også gått tilbake, nemlig fra 28.040 m³ (iberegnet torvbriketter, 1 tonn = 3 m³) foregående år til 11.600 m³ for 1953.

Rubrikkene 8, 9 og 10 viser antall maskintorvanlegg i drift, henholdsvis i 1943 som var rekordår under siste brenselkrise, og 1952 og 1953. Det viser seg at mens det i 1943 i alt var 81 maskintorvanlegg i drift, er antallet for i år redusert til bare 14 anlegg. En gledelig utvikling har vi likevel her ved at det er kommet i gang et maskintorvanlegg i Nordland fylke. Myrselskapet har nemlig under Nord-Norgeplanen satt i gang et demonstrasjonsanlegg i maskinell brenntorvdrift på Vikeid i Sortland. Dette anlegg ble imidlertid stort sett bare prøvekjørt i sommer, så årets produksjon kom ikke høyere enn ca. 300 m³. En vil imidlertid håpe at den maskinmessige produksjon av brenntorv vil gå fram i de strøk hvor det normalt er behov for en betydelig produksjon av torvbrensel. En vil derved kunne utnytte myrene mere rasjonelt samtidig som det fåes et bedre og relativt billigere brensel enn ved den vanlige torvstikking.

Kvaliteten av den produserte brenntorv skulle være forholdsvis god i år, da det i den nordenfjellske del av landet, hvor storparten av brenntorvproduksjonen foregikk, var gode tørkeforhold. Når det gjelder maskintorvproduksjonen på Østlandet, så ble den av forannevnte grunner stanset tidligere enn vanlig, slik at torva stort sett ble tørr og fin selv om været var dårlig.

For å vurdere verdien av årets brenntorvproduksjon har det sin interesse å sammenlikne torvproduksjonen med ved. En regner normalt at en 60 cm favn skogsved tilsvarer 2,5 m³ god stikkertorv eller 2,1 m³ god maskintorv. Brukes disse omregningstall vil 1953-års produksjon av brenntorv tilsvare:

Stikkertorv:	834.500	:	2,5	=	333.800	favner
Maskintorv:	11.600	:	2,1	=	5.524	»

I alt 339.324 favner

Brenntorvproduksjonen representerer, som en vil se, også i år et betydelig kvantum brensel omregnet etter brennverdien til ved. Til sammenlikning kan en nevne at årets hogstkvantum av ved, som pr. 1/10 er innmeldt til statsgaranti, i alt utgjør 165.000 favner. Det vil

m. a. o. si at salgsproduksjonen av ved representerer i brennverdi noe mindre enn halvparten av den totale brenntorvproduksjon for innværende år.

Pengeverdien av årets brenntorvproduksjon på produsentenes hender er ikke lett å fastsette, da bare en mindre del av torva omsettes, mens den alt overveiende del produseres til eget bruk. Maksimalprisen for torv ble for øvrig opphevet i år, men på samme måte som for ved, har det ved salg vært brukt en pris som ligger 10 % under fjorårets maksimalpris.

Hvis en omregner brenntorvproduksjonen i pengeverdi etter nevnte maksimalpris ÷ 10 % og nytter prisen for beste sort torv, vil en få følgende tall:

Stikktorv:	$834.500 \times 21,60 = 18,0$	mill. kroner
Maskintorv:	$11.600 \times 32,40 = 0,4$	» »

I alt 18,4 mill. kroner

For å finne et tall for brenntorvproduksjonens valutasparende betydning, har vi regnet om årets produksjonsresultat til brennverdi og pengeverdi i forhold til kull. En regner med at det går 6 m³ god maskintorv eller 8 m³ god stikktorv for å oppveie 1 tonn kull. Årets produksjon vil etter dette tilsvare:

Stikktorv:	$834.500 : 8 = 104.313$	kulltonn
Maskintorv:	$11.600 : 6 = 1.933$	»

I alt 106.246 kulltonn

Omregnet i pengeverdi etter kr. 126,00 pr. tonn kull, som er prisen fra handelsimportører til forhandlere eller industrielle bedrifter, får en 13,4 mill. kroner. Det er et anselig beløp som kan regnes innspart i valutautlegg selv ved årets forholdsvis lave brenntorvproduksjon. Hertil kommer frakt- og distribusjonsutgifter i tilfelle importert brensel skulle ha erstattet torvbrenselet, f. eks. på de forskjellige småsteder etter landets lange kyst.

En vil til slutt gjenta hva vi stadig fremholder, nemlig at brenntorvproduksjonen er et spørsmål som vi må arbeide videre med, såvel når det gjelder å utnytte myrene rasjonelt, som når det gjelder å finne fram til teknisk sett bedre produksjonsmåter. Foruten at valutasparende hensyn tilsier dette, er det også et beredskapsmessig spørsmål av betydning.

Oslo, 18. november 1953.
